

MAGYAR MERKUR

1789-dik esztendőben.

A' Róm. Csász. és Apost. Kir. Fels. különös engedelmevel.

Szerdán Bójt - elő - Havanak 4-dik Napján.

Hadi történetek.

A' Hadi Fő Tanátstól közre botsáttatott tudósításban az Orosz Hadi Vezérnek Kamenzkoynak ütközete a' Törökökkel, bőven meg-iratik; mellynek ez a' veleje: Romanzov Gróf olly rendelést adott Kamenzkoy Vezérnek hogy az ő vezérlette feregével az ellenséget Gangurában, és ha a' környül-állások engedik tovább-is fel-keresse. Kamenzkoy az ő feregét 3 részekre osztotta, a' kik 3 mért-földnyire egymástól egy lineában seregenként el-indulának; a' tábori nehéz ágyúknak pedig a' nagy hó miatt Kisenauban és Katsunenben kellett maradniok 2 batallionok óltalma alatt. Az első fereg, Posniakof Brigadér vezérlése alatt, 5 bataillonokbul, 6 svadronokbul és 250 Kozákokbul állott. A' középső fereg 3 bataillonokbul, 4 svadronbul-és 200 Kozákokbul állott-össze, és maga-

K

tól

tól Kamenzkoy Vezértől igazgattatott. A' bal szárnyán lévő seregnek, ugymint 5 bataillon, 6 svadron és 270 Kozákoknak vezérlése Lászy Generálmajorra bízva. A' rendelések arra tzeloztak hogy a' Gángurában fekvő 900 főből álló ellenség, a' vele lévő 3 Szakánnyaival együtt be keritessék és meg-támadtassék, de a' rendkívül kemény idő és rossz utak miatt, azon sereg, melly ezeknek szaladható útjaikat el-állította volt ki-rendelve, a' maga ki-szabott állására idején nem érkezhetvén, a' többi előbb Gángurára ütött, hogy sem ezek szaladó útjokban lehettenek volna az ellenségnek. Decemb. 20-án (a. Görög kalendáriom szerint) a' Gángurában lévő ellenségek, a' kik abban ifzonyu fergeteges időben koránt sem gondolták, hogy az egész sereg jönni fog, meg-látván a' bal felől jövet részt, azonnal közibe ugrattak. A' hadi Vezér ottan Kozákokat 2 svadronnal a' Fő Hadnagy Melles Grófnak és Dvitkof Kapitánynak komendója alatt, még egy más svadront, a' mellyet Árdele Kapitány Szabó Hadnagy vezéreltették, elküldötte azzal a' parancsolattal, hogy bal felől és hátulról támadják-meg az ellenséget. Ez a' dolog olly vitézséggel ment végbe, hogy a' Törökök sohol sem találhattak menedék-helyet, a' Kozákok Kainár faluba kergették őket, a' honnan 700 Tatárok Szalkutza felé futának. A' közelítő ellenség és a' seregeknek el-fáradása, véget vetének a' további üldözésnek. Ezen történetnél 90-en ölettetek-meg az ellenségből, ezek közt volt a' Khánnak fia, és 11 fogva vittettek-el és 4 zászlók lettek a' győzőké. Oroszokbul egy gyalog katona, és 13 Kozákok estek el; egy ló meg-ölettetett és 11-en sebet kaptak. Ennekutánna a' Hadi Fő Vezér hallván hogy az ellenség Szalkutzában kevés számbul állana, a' sok utam miatt el-fáradott seregének némelly részét, ugymint

svad

svadront, Gangurából Szalkutza felé Kainár faluba küldött és Legano Obersternek megparantsolta, hogy Szalkutza felé mozduljon a' véggel, hogy ha az ellenség meg-szorodott volna, segítse a' Kozákokat. Minekutánna Kainárba öszve-gyűltenek volna, Dec. 21-én reggel 9 óra tájban tsendességgel Szalkutza faluhoz közelgetenek. A' készülétek meg-léven, olly bátorsággal támadták-meg a' Törököket, hogy, jóllehet el-tökélve és nyakafson védelmezték ezek magokat, mindazáltal végtére meg-győzöttettek. Murad Basa kevesed magával Mombet faluba szaladott, a' hol még egynéhány Törökök valának, a' kikből az Attaman némelyeket el-fogván, Szalkutza felé vízfzra tért. Az ellenségből ott helyben halva maradtak 400-an, 76 el-fogattott, 4 ágyú és 2 zászlók prédára jutottak. Az Oroszok közzül el-esett 1 zászló-tartó és 4 köz-legények a' két Kozák Regementekből, 8-an febet kaptanak. Az el-fogott 76 Törökök közt ezek a' nevezetesek: Az Anatoli *Teftér Kihajafsi* (Generál-Hadnagy) *Uszun Ozmán*. *Allaj-Bej*, két zászló-tartóknak feje. *Türkmis Allaj-Bej*, 2 zászlóknak és 2 *Czeri Basáknak* feje és a' *Bilük Geraj Szultán Afzndervagy* kints-tárnok mester.

Fászybol hírül hozatott, hogy Románzov Vezér már előre öszve szedeti hadi szereit, és a' seregek-is készülnek az indulásra. Azt hiszik, hogy nem sokára az ő vezérlette seregével Foksán felé fogja útját venni.

Szebenből. A' rettenetes magasságu hó és a' rendkívül való hideg, melly az imént múlt hónapnak 10-ig keményen tartott, a' két felekezetbéli szélső örizetek közt a' Vörös toronyi Passufnál minden ellenségeskedést félbe-szakasztott és lehetetlenné tett, és ugyan az által a' seregeknek el-rendelését és tartását nagyon meg-akadályoztatta, melly okbul Laszkári Kapitánynak vezérsége alatt lévő lovas szabad sereg vízf-

szá felé tért és Talmatzelbe bé-szállítottatott. — Azelebb múlt hónapnak elején és az előtte valón, igen az ellenség földén nagy mozgások vóltanak némely ellenséges seregek közt Rimnik és Argis tájékán. Mivel veszfzük híret, hogy ezek az indulások nem másra joztak, mint az innentső résznél vitézkedő szabadreg Kapitányának Sztojánnak el-fogására, a' kire a' Törökök nagyon mérgelődnek a' Rimniki történetéről. Próbálták - is szerentséjeket; de, jóllehet közben a' havat hasig gázoltak és szándékjuk mellől nem akartak állani, a' hegyekre csak ugyan fel-mászhattak és haszontalan faradások után viszfzabak letett térniek. — Az alatt az ellenség koránt sem oltározos, a' mint némellyek hírdették. Árgisben híres tudósítások szerént 200 fegyveres Törökök, és ugyan annyan vagynak Pitestben - is; Rimniken pedig még annyi tintser.

Folytatása a' 8-dik levélben félbe-maradt ágazatnak, a' Bosnyai-Török katonaságrul. A' Jantsárok mindenkor együtt maradnak, és keménnyen meg-tiltják a' vagyon nekik, a' táborból való futás lótás. A' köztük emberek nagyobb részént mester-emberek. Mihely békével vagynak a' táborban, azontúl mindegyik az ő mesterségét, valamint a' Sváb városokban a' stárc'sák, vagy pedig várbéli katonák Hollandiában. Míg dőn a' hadi sereg mégyen, a' Jantsárok elől-járnak az utakat jobbítják. Az ő ruháik és puskáik egyenlők. Mikor az ellenséggel szembe száll-a Török hadi sereg, a' több seregek ki-térnek a' Jantsárok előtt, ki-véve a' Basájoknak őrző katonáit, a' kik előttök valók. A' Szjmenek, Serdenjeslik és Nefék többnyire nem csak veszedelmes állásokra, hanem prédálásra-is küldtetnek és keveset vagynak táborban, hanem az ő tiszteikkel oda járnak rabolni, a' hová tetfzik.

A'

A' Reserve-Divíziókból ki-válogattattak a' Húszá-
 roknak való legények. Vázon a' N. Gyulay Samuel
 Regimentjéből a' múlt hetekben szedettek - ki 400
 virgontz szép természetű legények, a' kik önként jelen-
 tették magokat Húszároknak; és onnét egyenesen a'
 F. Császár Húszár Regimentjéhez küldettettek, a' hol
 az ötödik Divízió fel-fog állíttatni belőlök. E' történt
 a' többi M. Gyalog Regimenteknél - is. A' még feles
 számmal minden Reserve-Divíziónál hátra maradott re-
 krutak el-indúltak a' rendelt helyre, a' mellyen mind-
 egyik Regiment 4 - dik bataillonját fel - állítani fogja.
 A' 11 Magyar Nemzeti Gyalog Regimenteknél ezen-
 tül mindegyik Regiment 4 bataillonokból fog állani.
 Egy 3 - dik Majór fogja a' vár-örizetre rendelt 4 - dik
 bataillont kommandérozni, a' 3 első bataillonok pedig
 ki-keinek táborba. A' Regimentek mindnyáján ismét
 tökéletes számmal vagynak, és mindegyik M. batail-
 lon 1500 legényt foglal magában. Ezen a' lábon 1 M.
 Regiment 6000 embereket, öfzveséggel a' 11 Nemzeti
 Regimentek 66000 emberből álló sereget tenni fognak.
 Ezekhez a' Regimentekhez tartozandó 4 Magyar Gra-
 natér - bataillon mintegy 6000 emberek számára fel-
 mégyen. A' két Székely Gyalog Regimenteket is 16000
 legényből álló seregnek lehet tartani. A' kilentz Hú-
 szár Regimenteket mint egy 10000 Magyarokból álló
 lovas seregnek tarthatjuk. Eképpen 98 - 100000 - ig
 való Magyarság fegyverben vagyon mostanság ama dü-
 hös ellenség ellen, hogy meg-boszfúljja a' fok veszte-
 séget, kárt és pusztítást mellyet édes M. Nemzetjén és
 Hazájában hajdan el-követett vala. A' többi vég-helyi
 20 Regimentek, mellyeknek mindegyike külön 10000
 fegyveresekből áll, 100000 embert ki - állíthatnak az
 ellenség ellen. Így tehát eztet az előbbenivel öfzve-
 vetvén, Magyar országból az ahhoz tartozandó tarto-
 má-

mányokkal együtt, minden időben 20000 emberekből álló fegyveres nép igen könnyen ki-telhetik és ki-állított a' hadakozásra a' múlt hartzra kelésor, azokon a' 10000 legényeken kívül a' kik a' múlt esztendőben C. berefekké lettenek.

Ma hónap Pesten verbuálni fognak legényeket Vukássovits Óbersternek szabad serege közzé, és pedig, a' mint hallatik, az ő Húszár seregéhez adattanak a' fogadott legények.

Stiriában Leoben városában a' múlt hónapnak 17-én, midőn a' falukról hozatott legények elő-állítottak, egy paraszt egy napi járó földről jöve tojásokkal megtelt kosárral és az ő fiával együtt a' kit katonának vittek vala. Az alatt míg a' fiu különös szobában levetkeztettetnék, az attya a' másik házba bé-lopja magát a' tiszthez és titkon tojásokkal kínálja. A' tizst kérdezi, melly árron adná? óh ingyen ingyen felele a' paraszt, tsak, hogy az én otromba és nem katonának való fiam el-botsáttafsék, kérem. A' tizst felele: ezen az árron nem kellenek nékem tojásid, de ha két pénzért ide adod, el-vefzem. Meg-némula ezen a' paraszt; a' város-birája tsak figyelmeze. Végtére ehhez fordul a' tojásokkal; de ez roszszul érti a' dolgot és a' káplárt hivatja. Ezt halván a' paraszt hamarjában ki-takarodik és a' tolyakozás közt el-töré tojásait és fiáról el-felejtkeze.

Moldvai levelek olly reménységgel táplálnak, hogy az Oroszok még a' télen a' Tatár-Khánt Besszarabiában egészen a' Dunáig ki-szorítani és Bender várát körül venni fogják, hogy semmivel se lehessen közvégsége a' várnak. Kamenzkoy serege mind úntalan borbója a' Tatárokat és elötte kergeti.

A' Bosnyai Törökök látván, hogy jóval többet végezhetnek, hogy sem roszszal, az ő jobbágyaikkal

szelidebben bánnak, mint sem ennek előtte, és minden módon azon igyekeznek, hogy a' ki-költözködéstől és szökéstől tartóztassák a' kerefztyén lakosokat, holott a' békefélegnek híret terjesztik-el egész Bosnyában, és a' jobbágyoknak elő számlálják, mennyi károkat szereznek az által önnön magoknak, ha az ő lakó-helyeikből ki-költözködnek.

A' Vürtembergi Hertzeg Ferdinand, a' ki a' múlt hartzra-keléskor lovával el-esett vólt, vért köp, és az ő Fejedelmi Szülőihez Mümpelgárdba úta-zott, egéfélegének helyre-hozása kedvéért.

Külföldi dolgok.

Lengyel Országban. Ján. 7-dikétől fogva ismét folytattatik az ország-gyűlése. A' hadi kommissio azt tartotta leg-első foglalatoságának, hogy a' vég-helyeken levő kommandánsoknak egy parantsolatot küldjön, hogy az Orosz hadi seregeknek ellent-álljanak; mind-azáltal az a' hír, hogy több Orosz hadak a' szabad közönségnek tartományába bé-indúltak vólna, bizonytalannak lenni taláztatott. Az ország' követje Kraszinky Podóliából, a' Rendeket egy beszédben meg-émle-keztette arról, hogy az Orosz udvar még nem adott meg-határozott válaft azon jelentő-írásokra, mellyet bé nyujtottanak vólt a' Lengyel tartománybul való ki-takarodás eránt, és az ő beszédjének végén ezt mon-dá: Mivel az Orosz hadak Oszakovnak urai lettenek, mostan kevesebb szűkségek vagon arra, mint elébb, hogy a' szabad Közönségnek tartományaiban teeljenek; igen is fokáig kellett tapfolni a' mi fegyvertelen kezeinknek az ő győzödelmeknél, a' mi könyhóllásinknak az ő borostyán koszorúikat áfztatniok és fri-sebbekké és tündöklőbbekké tenni kellett. Sapiaha Hertzeg annakutánna egy kéfzített jelentő-írást olva-fa-el az országnak ki-takarítása eránt az Orosz hadaktól, de a'

Ki.

Király nem kedvelte, és azt mondotta : a' dolga fontos volna és meg-érdemlené, hogy elébb jól megfontoltasék, mellyet a' Rendek helybe hagytanak-is.

Londonból. Sokan a' Parlament tagjai közzül, és főképpen Fox és Burke Urak azt vitatták, hogy a' Királynak beteges állapotja mellet az ország' igazgatása a' Vallisi Hertzegnek, mint a' korona örökösének által adasék, minden meg-határozás nélkül. Mások ezen vélekedésnek ellent állottak, és mind a' koronának birtokosára, mind pedig a' népre nézve veszedelmesnek lenni itélték. Pitt Minister ugyan úgy gondolkozott; végtére Fox Uron és annak pártfogóin győzedelmeskedett, úgy hogy utóbbik maga magán nem felelhet. Az elsőnek igaz szívüségé és okos eszé a' másikat egészen el-tévezte. Az a' fel-tétel hogy a' Vallisi Hertzegnek jusza eredne az ország' kormányzásához a' Királynak tehetetlenségéből, a' leg nagyobb rendetlenségnek kút-feje lenne az országban: mert tsak rosz szívü és gyenge értelmü légyen egy Hertzeg, minden gonofságoknak el-követésére alkalmatoságát szerezne egy Királynak tehetlensége. Az orvos D. Villis az Ánglus Királynak betegségét veszedelmesebbnek tartja, hogy sem elejénten lenni gondolta.

A' Vallisi Hertzeg tsendeféggel várja a' dolognak ki-menetelét. Mivel a' szegények máskor tételben ajándékokat kaptanak a' Királytól, és ezen jótétemény nélkül az Angliában-is nagyon erős tételben inkább hogy sem mászor szükölködnének, a' Koronás Hertzeg 1000 font sterlingeket (mintegy 9000 for.) rendelt a' szegények közt való el-oltszásra.

P E S T E N N,

Nyomtattatott Patzkó Ferentz' betűivel.